

Wijkacademies in beeld

Impressie van de
Utrechtse Wijkacademies
binnen het project
Gewoon opvoeden versterken

Deze publicatie is een uitgave in het kader van *Gewoon opvoeden versterken*, een project binnen de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Utrecht. Deze Utrechtse Werkplaats is een van de 13 Werkplaatsen Jeugd die de transformatie ondersteunt en wordt gefinancierd door ZonMw.

Academische
Werkplaatsen
Jeugd

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Deel I: Introductie	7
Aanleiding Transformatie van de jeugdhulp	8
Project Gewoon opvoeden versterken	10
Deel II: Wijkacademies in beeld	15
In het land Programma Wijkacademies Opvoeden en meer	16
In Utrecht stad De Wijkacademies Utrecht	23
Deel III: Wijk in beeld	28
Blik op de wijk Hoograven	30
Blik op de wijk Kanaleneiland	34
Blik op de wijk Leidsche Rijn	38
Tot slot	43
Referenties	45
Colofon	46

Inleiding

Na een feestelijke aftrap in het voorjaar van 2017 is in drie Utrechtse wijken – Hoograven, Kanaleneiland en Leidsche Rijn – een Wijkacademie Opvoeden gestart. In een Wijkacademie gaan bewoners en professionals in gesprek over opgroeien en opvoeden. In hun gesprekken benoemen ze de opvoedvraagstukken in de wijk en bedenken ze creatieve manieren om andere wijkbewoners en -organisaties bij de aanpak hiervan te betrekken.

De drie Utrechtse Wijkacademies worden uitgevoerd binnen *Gewoon opvoeden versterken*, een project van de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Utrecht (2015-2019). Dit project richt zich op de vraag hoe de gezamenlijke inzet van bewoners en professionals in de Wijkacademies bij kan dragen aan het versterken van het opgroei- en opvoedklimaat in de wijk. Om deze vraag te beantwoorden worden de Wijkacademies gevolgd door onderzoekers van de Hogeschool Utrecht en Universiteit Utrecht.

Wijkacademies in beeld geeft een eerste impressie van de Utrechtse Wijkacademies en van de wijken waarin ze actief zijn. Deel I schetst de aanloop naar de ontwikkeling van de Wijkacademies in Utrecht. Ondanks dat die ontwikkeling uniek is, staan de drie Utrechtse Wijkacademies door hun inbedding in het landelijke programma *Wijkacademies Opvoeden en meer* niet op zichzelf. Deel II gaat in op dit landelijke programma, geïllustreerd met ervaringen uit de lokale Wijkacademies, die uit de stad Utrecht in het bijzonder. Deel III, tot slot, geeft aan de hand van cijfers een beeld van de wijken waarin de Utrechtse Wijkacademies actief zijn.

Deel I

Introductie

Aanleiding I Transformatie van de jeugdhulp

Vernieuwingen in het jeugddomein

Door de invoering van de Jeugdwet zijn gemeenten sinds 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van alle vormen van jeugdhulp. Bij deze decentralisatie – de *transitie* van de jeugdhulp – hebben naast bestuurlijke en financiële overwegingen verschillende inhoudelijke overwegingen meegespeeld. Deze *transformatie* van de jeugdhulp kan samengevat worden in vijf doelen (Friele et al., 2018):

1. Preventie en uitgaan van eigen mogelijkheden
2. Demedicaliseren, ontzorgen, normaliseren
3. Beroep op gespecialiseerde zorg verminderen
4. Vergroten van de samenhang binnen de jeugdhulp
5. Meer ruimte voor professionals

De ambitie is dat door eerder de juiste hulp op maat te bieden – door meer inzet op preventie en het versterken van het opgroei- en opvoedklimaat in gezinnen, wijken en pedagogische basisvoorzieningen zoals kinderopvang en scholen – voorkomen kan worden dat opvoedvragen verergeren. Daarnaast is het idee dat door de bestuurlijke en financiële verschuivingen die gepaard gaan met de invoering van de Jeugdwet, meer mogelijkheden ontstaan voor betere samenwerking en innovaties in de ondersteuning van gezinnen. Tot slot, is de verwachting dat professionals door vermindering van regeldruk gemakkelijker samen kunnen werken met elkaar en met gezinnen en hun sociale netwerken.

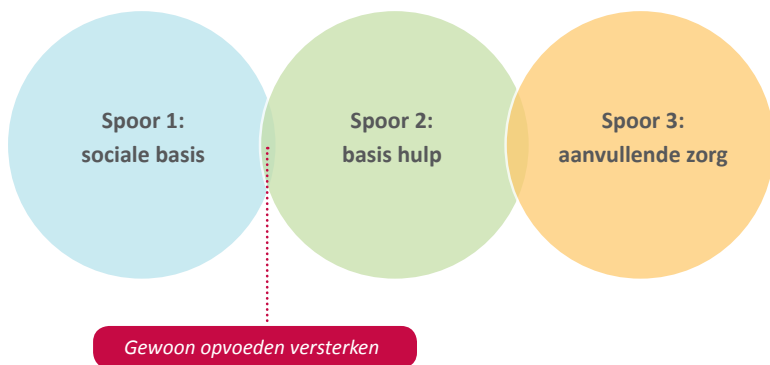
Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd

Op veel plaatsen in het land zijn projecten gestart die experimenteren met nieuwe werkwijzen die aansluiten bij de transformatiedoelen. Een voorbeeld zijn de 13 door ZonMw gesubsidieerde Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd (2015-2019). Dit zijn samenwerkingsverbanden waarin beleid, praktijk, onderzoek en onderwijs samenwerken aan het ontwikkelen van kennis voor het inhoudelijk vernieuwen van de jeugdhulp. Ook in de stad Utrecht is een werkplaats gestart: de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd (AWTJ) Utrecht. Deze werkplaats beoogt een bijdrage te leveren aan het verbeteren en vernieuwen van de ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen, zodat alle jeugdigen in de stad Utrecht zo goed mogelijk kunnen meedoen en gezond en veilig kunnen opgroeien. Om dit doel te bereiken, sluit de werkplaats aan op het Utrechts model *Zorg voor Jeugd* (Vermeulen, Rijnkels, Riemens & Schutte, z.j.).

Kern van het Utrechts model is het stapsgewijs vernieuwen langs drie sporen: sociale basis (spoor 1), basishulp (spoor 2) en aanvullende zorg (spoor 3). Spoor 1 omvat de collectieve voorzieningen (zoals onderwijs, sport, welzijn, cultuur en jeugdgezondheidszorg) en het sociale netwerk waartoe ook mantelzorg en vrijwilligersinitiatieven worden gerekend. Spoor 2 is de basishulp die geboden wordt door 18 buurtteams verspreid over de stad. Bij de buurtteams werken generalistische gezinswerkers bij wie burgers die tijdelijk (meer) ondersteuning nodig hebben, terecht kunnen met vragen over opgroeien en opvoeden, maar ook over bijvoorbeeld schulden en verslaving. De gemeente Utrecht heeft gekozen voor twee verschillende teams per buurt; een team voor ouders en kinderen (buurtteam Jeugd en Gezin) en een team voor huishoudens zonder minderjarige kinderen (buurtteam Sociaal). Wanneer de ondersteuning door de buurtteams niet afdoende is, komt spoor 3 in beeld. In dit spoor vallen alle 'maatwerkvoorzieningen': specialistische zorg waarvoor een verwijzing nodig is, bijvoorbeeld de jeugd ggz (Vermeulen et al., z.j.).

De Utrechtse werkplaats bestaat uit verschillende projecten die allemaal gekoppeld zijn aan een of meerdere sporen van het Utrechts model. *Gewoon opvoeden versterken* is een van deze projecten en focust op het grensvlak tussen spoor 1 en 2 (zie Figuur 1).

***Gewoon opvoeden versterken* is een project van de Academische Werkplaats Transformatie Jeugd Utrecht. Meer over deze werkplaats is te vinden op www.awtjutrecht.nl**

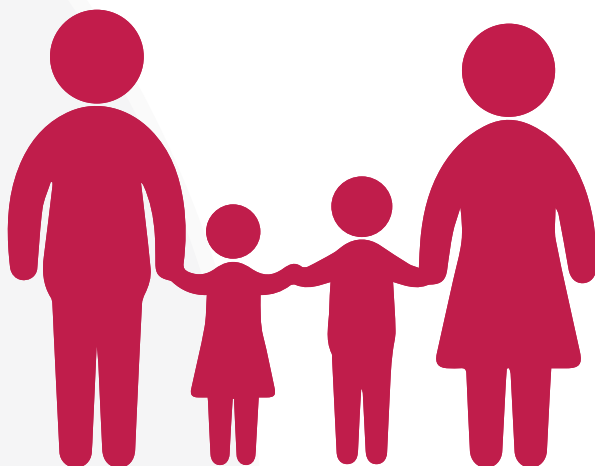

Figuur 1. De focus van *Gewoon opvoeden versterken* binnen het Utrechts model *Zorg voor Jeugd*

Project | Gewoon opvoeden versterken

Achtergrond

Gewoon opvoeden versterken (GOV) wordt uitgevoerd in drie Utrechtse wijken – Hoograven, Kanaleneiland en Leidsche Rijn – en richt zich op het versterken van netwerken rondom opgroeien en opvoeden. Om deze pedagogische wijknetwerken tot stand te brengen, wordt in het project een bestaand programma gebruikt: *Wijkacademies Opvoeden en meer*. Dit programma is in 2013 gestart op initiatief van stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (BMP) en gericht op het bevorderen van empowerment van ouders en andere wijkbewoners (zie Kader 1). Een Wijkacademie bestaat uit een kerngroep van ouders die, ondersteund door professionals, in gesprek gaat over opvoedvraagstukken en creatieve manieren bedenkt om andere wijkbewoners en organisaties uit de wijk bij het bespreken en aanpakken van deze vraagstukken te betrekken.

Kader 1. Empowerment als leidend principe

Gewoon opvoeden versterken (GOV) heeft als overkoepelend doel om opvoednetwerken in de wijk te versterken. We kunnen in dit verband ook spreken van het versterken van de *pedagogische civil society*: de gezamenlijke inzet voor het opgroeien en opvoeden van jeugdigen (De Winter, 2008). De pedagogische civil society is een relatief nieuw begrip, maar vindt zijn wortels in verschillende wetenschappelijke benaderingen en concepten (Kesselring, 2016). Binnen GOV is *empowerment* een belangrijk concept. Het verwijst naar de mogelijkheden van ouders en andere wijkbewoners om zélf invloed uit te oefenen op het opgroei- en opvoedklimaat in de wijk.

De pedagoog Freire wordt gezien als een van de grondleggers van het concept empowerment. Volgens Freire is empowerment een proces van reflectie en actie waarvoor dialoog een belangrijke voorwaarde is (Boumans, 2012). Deze principes zijn terug te vinden in de methodiek van de Wijkacademies. De *dialoog* in de kerngroepen maakt persoonlijke en gezamenlijke *reflectie* mogelijk op uitdagingen en dilemma's in het alledaagse opvoeden (de huidige situatie) en op doelen en wensen (gewenste situatie) ten aanzien van deze opvoedvraagstukken. Op basis van deze reflectie, ontwikkelen de kerngroepen een plan van aanpak (*actie*) om de gewenste veranderingen in het opgroei- en opvoedklimaat bespreekbaar te maken en uiteindelijk samen met andere wijkbewoners en -organisaties te realiseren.

Ondanks dat empowerment gaat over het *zelf* meer invloed uitoefenen, betekent dit niet dat de ondersteuning van de kerngroepen door professionals hiermee in tegenspraak is. Het doel van empowerment is namelijk niet individuele zelfredzaamheid, maar meer zelfbepaling. Volgens Boumans (2012) gaat empowerment uit van 'een autonomieprincipe dat niet zozeer gericht is op *zelfregie* maar meer op *gezamenlijke regie*' (p. 52). Het empowermentparadigma betekent dus niet dat professionals een stap terug doen, maar impliceert juist hun betrokkenheid en deskundigheid om samen met ouders en andere wijkbewoners te komen tot het daadwerkelijk vergroten van hun handelingsmogelijkheden.

Visie

GOV sluit aan bij de eerste drie transformatiedoelen en beoogt handvatten te geven voor het realiseren van deze doelen (zie Figuur 2). In lijn met het doel om te ontzorgen, normaliseren en demedicaliseren, vertrekt GOV vanuit de gedachte dat opvoeden per definitie gepaard gaat met vragen en dat alledaagse opvoedvragen niet onnodig gelabeld moeten worden als problemen. In lijn met het doel om meer uit te gaan van eigen mogelijkheden, is het uitgangspunt dat (mede) opvoeders met hun vragen allereerst terecht moeten kunnen in hun eigen omgeving en zelf – ondersteund door professionals – ook een rol kunnen spelen bij het signaleren, bespreekbaar maken en aanpakken van vragen in die omgeving. De Wijkacademies zijn binnen GOV het middel waarmee invulling gegeven wordt aan die rol. De hypothese is dat de activiteiten van de Wijkacademies bijdragen aan het versterken van opvoednetwerken in de wijk en op langere termijn – in lijn met het doel om het beroep op gespecialiseerde zorg te verminderen – een duurzaam alternatief kunnen bieden voor vermijdbaar zorggebruik (De Winter, 2017).

Transformatiedoel:

Ontzorgen,
normaliseren,
demedicaliseren

Vragen horen bij het opgroeien en opvoeden en (onnodige) problematisering moet worden voorkomen

Transformatiedoel:

Uitgaan van eigen
mogelijkheden

(Mede)opvoeders moeten met vragen allereerst terecht kunnen in hun eigen (in)formele netwerk en spelen zelf een actieve rol bij het signaleren, bespreken en oplossen van die vragen

Wijkacademies zijn middel om invulling te geven aan die rol

Transformatiedoel:

Beroep gespecialiseerde
zorg verminderen

Activiteiten van de Wijkacademies dragen bij aan het versterken van opvoednetwerken in de wijk, die op langere termijn een duurzaam alternatief kunnen bieden voor vermijdbaar zorggebruik

Figuur 2. Visie *Gewoon opvoeden versterken*

Doelen

Het beoogde overkoepelende doel van GOV – het versterken van opvoednetwerken in de wijk – wordt geoperationaliseerd in twee subdoelen (Jonker, 2015):

1. Bevorderen van empowerment van ouders en andere wijkbewoners in het aangaan van verbindingen die ondersteunend zijn bij het opvoeden.
2. Versterken van structuren in de wijk die ouders en andere wijkbewoners faciliteren in het aangaan van verbindingen met anderen.

Centrale vraag

Binnen GOV doen de Hogeschool Utrecht (Lectoraat Jeugd) en de Universiteit Utrecht (Educatie en Pedagogiek) onderzoek naar de activiteiten van de Wijkacademies en naar de samenwerking tussen professionals in het ondersteunen bij de opzet en uitvoering van die activiteiten. De centrale vraagstelling van dit onderzoek luidt: *Op welke wijze kunnen ouders en andere wijkbewoners samen met Utrechtse wijkprofessionals (spoor 1) en buurtteams Jeugd en Gezin (spoor 2) het gewoon opvoeden in de wijk versterken?*

Opbrengsten

De resultaten van het onderzoek worden vertaald in een aantal concrete producten, zoals deze publicatie *Wijkacademies in beeld* die inzicht geeft in:

- De aanleiding en focus van het project *Gewoon opvoeden versterken*
- Het landelijke programma *Wijkacademies Opvoeden en meer*
- De eerste ervaringen uit de Wijkacademies Utrecht
- De wijken waarin de Utrechtse Wijkacademies actief zijn

Betrokkenen

De kern van dit project wordt gevormd door de ouders (kerngroepleden) van de drie Utrechtse Wijkacademies en de professionals die hen ondersteunen. Zij werken nauw samen met de onderzoekers van de Hogeschool Utrecht/Universiteit Utrecht en met medewerkers van stichting BMP. Andere samenwerkingspartners zijn de leden van de project- en klankbordgroep van GOV. Hierin zitten vertegenwoordigers van de organisaties waar de betrokken professionals werkzaam zijn en vertegenwoordigers van een aantal andere wijkorganisaties (zie Colofon voor alle samenwerkingspartners). Elke Wijkacademie zoekt daarnaast zelf samenwerking met wijkbewoners en -organisaties om het gekozen thema samen met hen te bespreken en aan te pakken.

Deel II

Wijkacademies in beeld

In het land | Programma Wijkacademies Opvoeden en meer

Hoe het begon

In 2010 is Stichting BMP in drie gemeenten – Amsterdam, Rotterdam en Utrecht – gestart met *Opvoeden is een gesprek*, een project om gesprekken tussen ouders met een migratieachtergrond te stimuleren. Na drie jaar kwam er een eind aan dit project en uit de evaluatie bleek dat ouders vooral positief waren over de kracht van het onderling uitwisselen van opvoedverhalen. Samen met de landelijke oudergroep van *Opvoeden is een gesprek*, besloot BMP dit inzicht te vertalen in een vervolgprogramma: *Wijkacademies Opvoeden en meer*. Anders dan *Opvoeden is een gesprek* richt dit programma zich niet specifiek op ouders met een migratieachtergrond, maar op alle wijkbewoners die bij willen dragen aan het versterken van het opvoedklimaat in de wijk. Net als bij *Opvoeden is een gesprek* vertrekt het programma vanuit persoonlijke verhalen en het leren van elkaar. De spil van een Wijkacademie wordt gevormd door de kerngroep: een groep ouders uit de wijk. Deze groep verkent welke opvoedvraagstukken er spelen in de wijk en bedenkt creatieve manieren om die breder bespreekbaar te maken en aan te pakken. De groep wordt hierbij ondersteund door twee professionals (Jonker, 2015).

Hoe een Wijkacademie werkt

Platform voor alledaagse opvoedvraagstukken

Een belangrijk kenmerk van een Wijkacademie is dat deze niet primair bedoeld is als opvoedondersteuning. Het is een platform waarin een kerngroep van ouders ervaringen uitwisselt en op basis van hun persoonlijk verhalen komt tot een gezamenlijk plan voor het bespreekbaar maken én samen aanpakken van opvoedvraagstukken in de wijk. Een Wijkacademie is ook niet probleem-georiënteerd, maar vertrekt vanuit alledaagse opgroei- en opvoedvragen. Daarbij staat (pedagogische) veerkracht en empowerment van ouders en andere wijkbewoners centraal. Het streven is dat zij zoveel mogelijk zélf in actie (kunnen) komen en het programma in de wijk verankerd wordt door de verbindingen die gelegd worden met lokale organisaties en bestaande initiatieven (Jonker, 2015).

Van binnen naar buiten

Een kerngroep komt maandelijks bij elkaar op bestaande locaties zoals een buurthuis, speeltuin of school. In het eerste half jaar ligt de nadruk op het vormen van de kerngroep, het prioriteren van vraagstukken die spelen in de wijk en het bedenken van creatieve activiteiten rondom het gekozen vraagstuk. In de periode daarna ligt de nadruk op de uitvoering van de activiteiten. Een Wijkacademie is dus zowel een denk- als een doetank, waarbij in het ‘denken’ vooral de kerngroep en betrokken professionals actief zijn en in het ‘doen’ ook andere wijkbewoners en -organisaties een rol krijgen (Jonker, 2015). Een Wijkacademie werkt als het ware dus van binnen naar buiten (zie Kader 2).

Opbouw van het programma

Om in de kerngroep het gesprek over opgroeien en opvoeden op gang te brengen, kent het programma *Wijkacademies opvoeden en meer* een aantal fasen. In elke fase staan andere vragen centraal die aan de hand van verschillende werkvormen besproken worden. Globaal ziet het programma er als volgt uit (Moerbeek, 2017):

- Kennismaking met elkaar en het programma: hoe ben je zelf opgevoed?
- Hoe kijk je naar je kind?
- Hoe kijk je naar jezelf als ouder?
- Wat vind jij belangrijk bij het opvoeden?
- Hoe kijk je naar de wijk?
- Wie zijn jouw partners bij het opvoeden?
- Welke opvoedvraagstukken spelen er in de wijk?
- Welke vraagstuk heeft prioriteit en wat zijn passende activiteiten om dit in de wijk op de agenda te zetten?

Werkvormen

Binnen het programma wordt gewerkt met verschillende werkvormen. In de fase '*Hoe ben je zelf opgevoed?*' is een van de werkvormen dat ouders zich voorstellen aan de hand van een voorwerp dat symbool staat voor hun eigen opvoeding. In de fase '*Hoe kijk je naar de wijk?*' wordt gewerkt met 'de wijk safari', waarbij ouders, wandelend door hun wijk, mensen op straat interviewen en foto's maken van plekken die de wijk kenmerken. Een andere werkvorm in deze fase is 'onze droomwijk' waarbij ouders een associatiewolk of collage van hun ideale wijk maken (Moerbeek, 2017).

Verhalen vertellen als methode

Wat alle werkvormen kenmerkt, is dat ze verhalen uitlokken. Persoonlijke verhalen die van elkaar kunnen verschillen maar waarin ook gedeelde thema's zichtbaar worden. Door die te expliciteren – en daarin ligt een belangrijke rol voor de ondersteunende professionals – ontstaat een gezamenlijk verhaal. Dat verhaal wordt vertaald naar een concrete activiteit of product zodat het gedeeld kan worden. Hiervoor worden creatieve vormen gekozen, zoals een filmpje, schilderij, boekje of sketch. Die creatieve vormen maken het makkelijker om persoonlijke verhalen te delen met een publiek. Voor het publiek is een persoonlijk verhaal in een creatieve vorm ook minder confronterend. Dat zorgt ervoor dat de boodschap achter het verhaal kan landen en bespreekbaar wordt (Hoek, z.j.).

Kader 2. Bonding – bridging – linking

De Wijkacademies zijn gericht op het versterken van het contact tussen (mede)opvoeders vanuit de gedachte dat contact met anderen het sociaal kapitaal vergroot. Sociaal kapitaal kan omschreven worden als de hulpbronnen die mensen in staat stellen doelen te bereiken die ze zonder deze hulp niet hadden kunnen bereiken (Coleman, 1988). Vaak worden drie vormen van sociaal kapitaal onderscheiden: bonding, bridging en linking. *Bonding* is gericht op het versterken van de contacten binnen de eigen groep. In de Wijkacademies gebeurt dat in de kerngroep, waar ouders andere (mede)opvoeders uit de buurt (beter) leren kennen, (h)erkenning bij elkaar vinden en komen tot gedeelde opvoedthema's. *Bridging* is gericht op het aangaan van verbindingen buiten de eigen groep. In de Wijkacademies gebeurt dat wanneer de kerngroep het gekozen opvoedthema naar buiten brengt en het netwerk van andere wijkbewoners aanboort om dit thema breder onder de aandacht te brengen. *Linking* is gericht op het vormen van allianties tussen bewoners en organisaties in de wijk. In de Wijkacademies gebeurt dat wanneer kerngroepleden en andere wijkbewoners het netwerk van vrijwilligers en professionals benutten bij het organiseren van activiteiten (Jonker, 2015).

Wijkacademies hebben dus tot doel te verbinden én te overbruggen. Hoe ziet dat er in de praktijk uit? Stel, een Wijkacademie wil aan de slag met het thema 'jongeren en middelengebruik'. Als aftrap besluit de kerngroep een brede bijeenkomst te organiseren. Een wijkbewoner die goed kan schrijven, redigeert de tekst voor op de uitnodiging, terwijl een wijkbewoner die handig is met computers, de opmaak voor zijn rekening neemt. De welzijnsorganisatie verzorgt het drukwerk, waarna de wijkbewoners de uitnodiging op centrale plekken in de wijk ophangen en uitdelen. Voor de bijeenkomst zelf, stelt een middelbare school haar aula ter beschikking en sponsort koffie en thee. De wijkbewoners verzorgen zelf hapjes waarvoor ze van een lokale supermarkt de ingrediënten hebben gekregen. De bij de Wijkacademie betrokken professionals nodigen – namens de kerngroep – collega's van het jongerenwerk, het buurtteam en de Jeugdgezondheidszorg uit om om met de ouders mee te denken over de inhoudelijke invulling van de bijeenkomst.

Hoe een Wijkacademie gefaciliteerd wordt

Ondersteuning door professionals

Elke kerngroep wordt ondersteund door twee professionals: een medewerker van BMP en een medewerker van een lokale organisatie die veel contact heeft met wijkbewoners, zoals een jongerenwerker, sociaal makelaar of jeugdverpleegkundige (zie Kader 3). In de vier jaar dat een Wijkacademie loopt, wordt de rol van BMP geleidelijk overgenomen door lokale partners. Datzelfde geldt voor de financiering; het streven is dat een Wijkacademie na vier jaar lokaal bekostigd wordt. Dat gebeurt bijvoorbeeld door inzet van wijkprofessionals en een financiële bijdrage vanuit de gemeente. Niet altijd blijft een Wijkacademie na vier jaar in dezelfde vorm actief. Het programma kan tegen die tijd verankerd zijn in de manier van werken van lokale organisaties. Vanuit veel Wijkacademies wordt gedurende de looptijd gestart met het opzetten van een nieuwe Wijkacademie in een andere wijk of stad. Voor de nieuwe Wijkacademie wordt dan ook weer gezocht naar samenwerking met lokale organisaties en professionals om de ondersteunersrol op te pakken (Jonker, 2015).

Cursusprogramma voor professionals

Om professionals toe te rusten voor het ontwikkelen en ondersteunen van een Wijkacademie, heeft BMP een cursusprogramma ontwikkeld. De cursus bestaat uit tien bijeenkomsten waarin deelnemers door middel van theorielessen, praktijkoefeningen en onderlinge uitwisseling leren hoe ze het gesprek tussen ouders kunnen stimuleren en hen kunnen helpen bij het op de agenda zetten van opvoedvraagstukken in de wijk, zonder daarbij zelf de regie over te nemen (zie Kader 4).

Kader 3. Ondersteuning van de Utrechtse Wijkacademies

Vanwege de inbedding in de AWTJ Utrecht is de ondersteuning van de Wijkacademies in Utrecht anders georganiseerd dan in andere steden. Om de verbinding binnen en tussen de sporen van het Utrechts model (verder) te versterken, worden de drie Utrechtse Wijkacademies elk sinds de start ondersteund door twee professionals uit de sociale basis (spoor 1). Daarnaast zijn aan elke Wijkacademie ook een of twee vaste gezinswerkers van de buurtteams Jeugd en Gezin (spoor 2) verbonden. BMP vervult in Utrecht niet zelf de rol van ondersteuner, maar is wel intensief betrokken als coach van de ondersteunende professionals. Die coaching vindt zowel groepsgewijs (in intervisiebijeenkomsten) als individueel (consultatie bij specifieke vragen) plaats.

Tijdens de cursus is ook aandacht voor de persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers. Aan het begin van de cursus formuleren de deelnemers hun persoonlijke leerdoelen en aan het eind geven ze in een persoonlijk actieplan aan hoe ze het geleerde toe gaan passen in hun eigen wijk (Moerbeek, 2017). ‘Heel waardevol’ vinden de professionals van de Utrechtse Wijkacademies, maar ook behoorlijk tijdsintensief. Daarom heeft BMP in samenwerking met Movisie - een landelijk kennisinstituut voor het sociaal domein - een digitale leeromgeving ontwikkeld waar professionals delen van de cursus online kunnen volgen. Bijkomend voordeel is dat ze via het forum vragen kunnen stellen aan elkaar en de ontwikkelaars.

Werving van kerngroepleden

Parallel aan de cursus werven de professionals de ouders die deel willen nemen aan de kerngroep. Hiervoor zetten ze hun bestaande netwerken in. Ze vragen bijvoorbeeld ouders die ze kennen uit de speeltuin of van het spreekuur op het consultatiebureau. Het uitgangspunt in de werving is ‘halen en brengen’: een kerngroeplid vindt het fijn opvoedervaringen te delen én wil zich inzetten voor de wijk. De ervaring leert dat persoonlijk aanspreken in de werving het beste werkt. Zo heeft een van de professionals uit Hoograven de meeste vaders bereikt door hen langs het voetbalveld – letterlijk – op hun schouders te tikken. Soms wordt een kerngroep ook gevormd door ouders van een al bestaande groep in de wijk, eventueel uitgebreid met een aantal nieuwe ouders. Dat is in Kanaleneiland het geval. In sommige wijken telt een kerngroep al snel 10-15 ouders, terwijl andere Wijkacademies met een kleine kerngroep starten. De ervaring in Leidsche Rijn is dat de bijeenkomsten zelf een wervende werking hebben. Bovendien blijken ouders zelf goede ambassadeurs: veel nieuwe kerngroepleden sluiten zich aan door mond-tot-mondreclame.

Kader 4. Groepen begeleiden zonder de regie over te nemen

Wijkacademies zijn erop gericht ouders toe te rusten om sociale contacten aan te gaan die zij als steunend ervaren bij het opvoeden en om actief aan de slag te gaan met opvoedvraagstukken die zij belangrijk vinden. Het uiteindelijke doel is dat ouders zelf (meer) regie (kunnen) nemen over het opvoedklimaat in de wijk (Moerbeek, 2017). Van de betrokken professionals wordt verwacht dat ze – in lijn met de transformatiedoelen – ouders ondersteunen in dit proces. Daarbij staat gelijkwaardigheid tussen ouders en professionals hoog in het vaandel. Een Wijkacademie is “geen klasje over opvoeden” zoals een van de professionals uit Utrecht het formuleert. De rol van de professional is daarom niet die van opvoedexpert, maar die van groeps- en procesbegeleider.

Verbinding met de wijk

In de wervingsfase zoekt de professional ook contact met partners in de wijk. Door in dit stadium wijkpartners te informeren en betrekken, kan in een later stadium (wanneer er activiteiten georganiseerd gaan worden vanuit de Wijkacademie) gemakkelijker een beroep op hen gedaan worden (bijv. ondersteunen bij een creatieve activiteit, filmpje monteren, drukwerk regelen tegen lagere kosten) (Moerbeek, 2017).

Hoe het nu gaat

De ontwikkeling van de Wijkacademies Opvoeden

In 2013 is BMP gestart met drie experimentele Wijkacademies in Amsterdam, Den Haag en Haarlem. Inmiddels zijn landelijk 17 Wijkacademies actief, verspreid over zes gemeenten: Amsterdam, Den Haag, Haarlem, Leiden, Rotterdam en Utrecht. Elke Wijkacademie heeft zijn eigen samenstelling. Zo is er in Utrecht (wijk Hoograven) een vader-Wijkacademie en in Leiden (wijk Noord) een jongeren-Wijkacademie. Elke Wijkacademie kent ook zijn eigen dynamiek. Dit komt omdat de wijken onderling heel verschillend zijn en de samenwerkingspartners per Wijkacademie verschillen. Een Wijkacademie heeft een looptijd van vier jaar en dat betekent dat de eerste Wijkacademies al aan het eind van hun looptijd zijn. In Amsterdam Zuidoost, Den Haag en Haarlem zijn concrete plannen voor het starten van nieuwe groepen. Sommige kerngroepen zoeken naar andere manieren waarop ze zich kunnen blijven inzetten voor het pedagogisch netwerk in de wijk (Stichting BMP, 2018). Na vijf jaar heeft BMP op 1 januari 2019 het landelijk programma *Wijkacademies Opvoeden en meer* overgedragen aan Movisie. BMP blijft echter betrokken bij (het doorontwikkelen van) het cursusprogramma, het modereren van de landelijke WhatsApp groep voor professionals en het begeleiden van een van de lokale Wijkacademies.

En meer...

De lokale Wijkacademies staan niet op zichzelf. De toevoeging 'en meer' in de naam van het programma verwijst naar een landelijk onderdeel dat – naast de cursus voor professionals – bestaat uit een promotiegroep van ouders en professionals en een netwerk van academici. Belangrijk doel van dit programmaonderdeel is om resultaten uit de lokale Wijkacademies te verspreiden en opvoedthema's naar het publieke domein brengen, bijvoorbeeld in de jaarlijkse conferentie (zie Kader 5). Samengevat kan gesteld worden dat de ouders in de kerngroepen van de lokale Wijkacademies persoonlijke opvoedverhalen delen die door middel van gezamenlijk reflectie vertaald worden in opvoedvraagstukken op het niveau van de wijk en uiteindelijk in het publieke domein gebracht worden om de maatschappelijke discussie hierover aan te jagen (Jonker, 2015).

Kader 5. Kijk ons nou! Impressie van de landelijke conferentie 2017

Op 18 december 2017 kwamen zo'n 150 betrokkenen bij de Wijkacademies samen voor de vierde landelijke conferentie. Het thema van de conferentie was 'Kijk ons nou!' en naast ontmoeting en uitwisseling stond dan ook vooral het delen van opbrengsten centraal: laten zien waar je trots op bent. Om elkaar te inspireren, lieten de lokale Wijkacademies zien welke activiteiten en producten zij ontwikkeld hebben. Zo presenteerde de Wijkacademie Haarlem een spel – 'Moneywise' – waarmee ouders op een laagdrempelige manier met hun kinderen kunnen praten over financiën, zoals zakgeld en telefoonkosten. Een van de andere Wijkacademies speelde drie scènes uit het door hen ontwikkelde opvoedtheater over het thema 'loslaten en verbinden'. Dit riep zowel herkenning als ontroering op bij de deelnemers. 'Ik zie mezelf terug' gaf een van de deelnemers na afloop aan.

Naast inspiratie voor de eigen Wijkacademie en onderlinge herkenning, gaven ouders en professionals aan dat hun deelname aan de conferentie hen deed beseffen dat ze onderdeel zijn van 'iets groters': op andere plekken in het land wordt immers op een vergelijkbare manier gewerkt aan het versterken van opvoednetwerken in de wijk. Dit besef leek sommige ouders te helpen uit hun comfortzone te stappen. Zo sprak een moeder van de Wijkacademie Leidsche Rijn na afloop van de workshops de zaal toe, terwijl ze de avond voor de conferentie nog overwogen had niet te gaan omdat ze het 'te spannend' vond.

Tijdens de conferentie was een kernprincipe van de Wijkacademies – het leren van elkaar – duidelijk merkbaar. Deelnemers gingen naar huis met nieuwe inspiratie en ambitie om in hun eigen wijk het gesprek over opvoedvraagstukken aan te jagen en samenwerking te zoeken met andere wijkbewoners en organisaties.

Bron: Verslag van de vierde landelijke conferentie, www.stichtingbmp.nl

'Deze dag laat me nieuwe dingen zien'

- een moeder op de conferentie

In Utrecht stad | De Wijkacademies Utrecht

Feestelijke aftrap

Op 23 mei 2017 heeft de Utrechtse wethouder Victor Everhardt de aftrap gegeven voor de Wijkacademies Hoograven, Kanaleneiland en Leidsche Rijn. Deze aftrap vormde de officiële start van de drie Utrechtse Wijkacademies.

De aftrapbijeenkomst vond plaats in het Máxima Park, een groot park aan de westkant van Utrecht. De kerngroepleden verrasten de gasten – bewoners en professionals uit de wijken – door hen bij binnenkomst te verwelkomen met een zelfgemaakt gelukskoekje met een opvoedspreuk. In de stijl van de Wijkacademies gingen de gasten eerst met elkaar in gesprek over opvoeden. Vervolgens nam hoogleraar en lector Micha de Winter de gasten mee in de aanloop naar de Wijkacademies Utrecht en de inbedding in het project *Gewoon opvoeden versterken* en in het landelijk programma *Wijkacademies Opvoeden en meer*. De introductie werd afgesloten met een filmpje dat een impressie gaf van een al langer lopende Wijkacademie in Amsterdam. Daarna namen de kerngroepleden zelf het woord en deelden ze hun eerste ervaringen met de aanwezigen. De wethouder toonde zich geïnteresseerd, niet alleen vanuit zijn rol als professional maar ook vanuit zijn rol als vader. Ook benadrukte hij – in het licht van de transformatie van de jeugdhulp – het belang van initiatieven als de Wijkacademies en gaf hij aan dat hij verwachtingsvol uitkijkt en openstaat voor de ideeën waar de ouders mee komen. Dat de gemeente het belang van de Wijkacademies onderschrijft, werd later onderstreept door het beschikbaar gestelde activiteitenbudget (zie Kader 6). Na afronding van het gesprek, deelde een sneltekenaar van stichting De Werkelijkheid - een netwerk van kunstenaars met een migratieachtergrond - haar beeldverslag van de bijeenkomst en werd de middag afgesloten met een fotomoment en een borrel.

Kader 6. Activiteiten budget

De gemeente Utrecht heeft zowel voor 2018 als 2019 € 5000,- per Wijkacademie beschikbaar gesteld. Deze middelen kunnen worden ingezet als activiteitenbudget. De middelen zijn belegd bij de betrokken sociaalmakelorganisatie, die optreedt als budgethouder. De ouders bepalen waarvoor ze het budget in willen zetten.

Stand van zaken

Na een lange voorbereidende fase, markeerde de aftrapbijeenkomst niet alleen de overgang naar een volgende, meer uitvoerende fase, maar heeft het daartoe ook een extra impuls gegeven. Inmiddels heeft elke Wijkacademie een specifiek opvoedvraagstuk gekozen en een plan gemaakt om dit vraagstuk op creatieve manieren in de wijk op de agenda te zetten. Deze plannen worden nu uitgevoerd en door onderzoekers van de Hogeschool Utrecht en Universiteit Utrecht gevolgd. Hierover zal in toekomstige publicaties gerapporteerd worden. Om alvast een beeld te geven van de stappen die elke Wijkacademie tot dusver heeft gezet, volgt hieronder een korte schets van de ontwikkelingen in de Wijkacademie Hoograven. In de andere twee wijken vinden momenteel vergelijkbare ontwikkelingen plaats (zie Kader 7).

De Wijkacademie Hoograven bestaat uit een vaste kerngroep van 8-10 vaders met een Nederlandse of Marokkaans-Nederlandse achtergrond en wordt ondersteund door een sociaal makelaar en een jongerenwerker. In de kerngroep is het thema ‘handelingsverlegenheid onder medeopvoeders’ naar voren gekomen, m.n. gericht op de vraag: hoe ga je om met (ervaren) overlastgevend gedrag van jongeren in de publieke ruimte? Als eerste activiteit heeft de kerngroep een dialoogavond georganiseerd voor de jongens van de tienerhuiskamer en vaders uit de wijk. Doel van de avond was om beide perspectieven – die van (mede)opvoeder en jeugdige – op de ervaren overlast met elkaar te verknopen en het gesprek hierover op gang te brengen. Na een gezamenlijke maaltijd om elkaar beter te leren kennen, zijn de vaders en jongeren in subgroepen met elkaar in gesprek gegaan over de vraag: wat werkt in het elkaar aanspreken en wat niet? Parallel aan de dialoogavond is verbinding gezocht met organisaties in de wijk; de betrokken professionals hebben in het Leerteam (een platform van jeugdprofessionals uit de wijk) verteld over het plan voor de dialoogavond. Ook hebben ze het thema als casus ingebracht (besproken volgens een intervisiemethode) en is verkend wat de verschillende organisaties al doen op dit thema en hoe hierin gezamenlijk door professionals én wijkbewoners opgetrokken kan worden. Als vervolg op de dialoogavond en de bespreking in het Leerteam, gaat de Wijkacademie nu samen met wijkorganisatie Sport Utrecht een sportactiviteit voor jongeren en (mede)opvoeders organiseren.

Kader 7. Wie is wie in de Utrechtse Wijkacademies?

Hoograven

De kerngroep van de Wijkacademie Hoograven bestaat uit vaders met een Nederlandse en met een Marokkaans-Nederlandse achtergrond. De groep wordt ondersteund door een sociaalmakelaar van Vooruit* en een jongerenwerker van JoU. Deze Wijkacademie buigt zich over het thema: handelingsverlegenheid onder medeopvoeders.

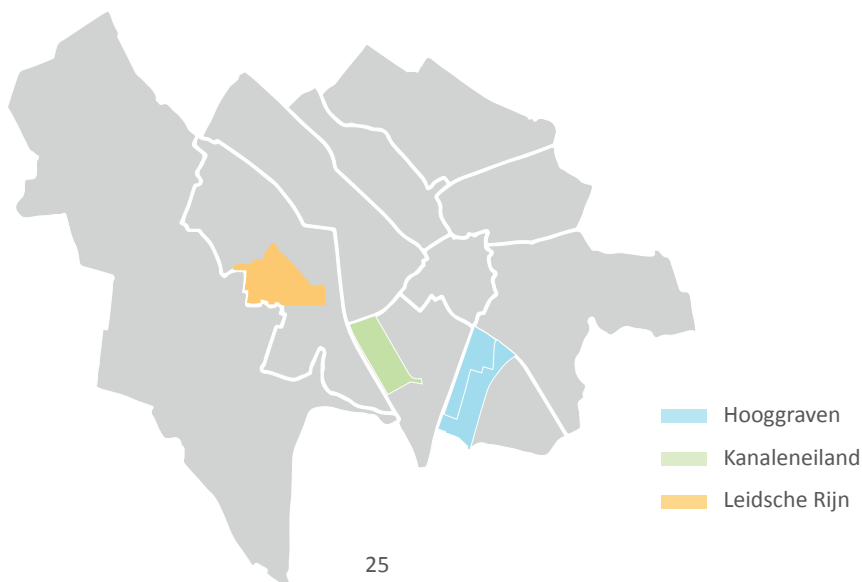
Kanaleneiland

De Wijkacademie Kanaleneiland wordt gevormd door moeders met verschillende (culturele) achtergronden, zoals Nederlands, Zuid-Afrikaans en Marokkaans. De moeders worden ondersteund door een sociaal makelaar van DOENJA* en een opvoedadviseur vanuit de gemeente (dienst Volksgezondheid). Deze Wijkacademie is o.a. actief op het thema: de opvoeding van pubers.

Leidsche Rijn

Net als de Wijkacademie Kanaleneiland bestaat de kerngroep in Leidsche Rijn uit moeders. Zij hebben een Nederlandse of Turks-Nederlandse achtergrond. De moeders worden ondersteund door een sociaal makelaar van DOENJA* en een jeugdverpleegkundige van de Jeugdgezondheidszorg. Deze Wijkacademie zet zich als 'ZUS Leidsche Rijn' in voor het verminderen van eenzaamheid en het versterken van het onderlinge contact tussen moeders in de wijk.

* Het sociaal makelaarschap in Utrecht wordt sinds 1 januari 2019 uitgevoerd door DOCK.

Eerste inzichten uit de intervisie

De professionals die de Wijkacademies Utrecht ondersteunen, de onderzoekers en een medewerker van BMP komen elke twee maanden bij elkaar voor intervisie. Naast onderlinge uitwisseling van ervaringen en tips, biedt deze intervisie de mogelijkheid tot reflectie op tussentijdse lessen en opbrengsten. Dit heeft geleid tot een aantal eerste inzichten in de door de professionals ervaren meerwaarde van de Wijkacademies voor henzelf, de kerngroepleden en de wijk. Kort samengevat:

Meerwaarde voor professionals

- Energie en inspiratie
- Warmte en oprecht contact
- Inzicht in denk- en doepatronen van andere ouders, daardoor:
 - Relativering (eigen) opvoedvragen
 - Relativering eigen (professionele) vooroordelen
- Bewustwording van de realiteit (bijv. leed waarmee sommige ouders in het verleden geconfronteerd zijn of weinige geld waarmee ze rond moeten komen)
- Inzicht in wat er speelt in de wijk (wat je scherp houdt als professional)
- Bewustwording eigen professionele rol: gelijkwaardigheid en wederkerigheid maar binnen professionele grenzen ('je bent geen vriendin')

Meerwaarde voor kerngroepleden

- Ontmoeting en (verdieping) sociale contacten
- Onderlinge (h)erkenning/steun/motivatie/uitwisseling van tips en tops
- Klankbord vinden én zijn (meedenken met een ander en je daardoor waardevol voelen)
- Moment van rust
- Bezinning/zelfinzicht
- Kracht/mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling als mens en als ouder
- Participatie/meedoen (het gevoel hebben ergens bij te horen)

Meerwaarde voor de wijk

- Olievlekwerking: de activiteiten die vanuit de Wijkacademie geïnitieerd (gaan) worden, dragen bij aan:
 - Ontmoeting en (verdieping van het) contact tussen (mede)opvoeders
 - Het verbeteren van de leefbaarheid in de wijk
 - Bewustwording van je rol als medeopvoeder voor andermans kinderen en in het verlengde daarvan: versterking van het contact tussen volwassenen en jeugdigen in de wijk (intergenerationeel contact)

In toekomstige publicaties van het project *Gewoon opvoeden versterken* wordt nader ingegaan op de opbrengsten (inzichten en lessen) van de Utrechtse Wijkacademies.

‘Ik ben verrast door de openheid waarmee ouders persoonlijke verhalen delen. In een Wijkacademie wordt écht gesproken over opvoeden en ouderschap. De gesprekken zijn diepgaand en geen ‘hoera-verhalen’. In dagelijks contact zijn gesprekken vaak oppervlakkiger en wordt soms ook een mooiere voorstelling van zaken gegeven, omdat ouders de vuile was niet buiten willen hangen’.

(professional Wijkacademie Hoograven)

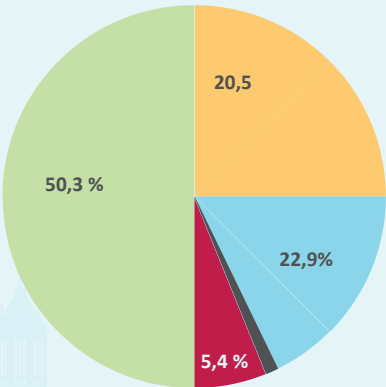
Deel III

Wijk in beeld

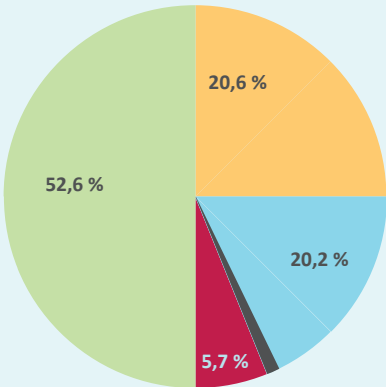
Blik op de wijk | Hoograven

SOORT HUISHOUDENS

Hoograven

Utrecht

Paar met kinderen

Paar zonder kinderen

Alleenstaand

Eenoudergezin

Overige

SOCIALE HUUR

Oud Hoograven

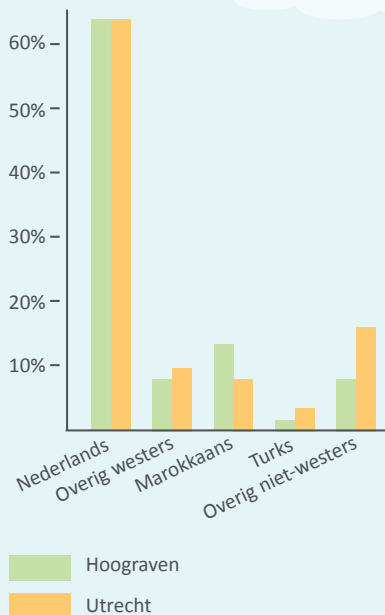

Nieuw Hoograven

OPPERVLAKTE GROEN

MIGRATIEACHTERGROND

RAPPORTCIJFER BUURT

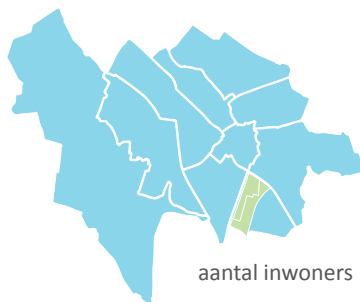
Oud Hoograven,
Tolsteeg

Nieuw Hoograven,
Bokkenbuurt

Hoograven in beeld

Hoograven telde in 2017 15.549 inwoners en bestaat uit de subwijken Nieuw Hoograven/Bokkenbuurt en Oud Hoograven/Tolsteeg. Tussen de subwijken bestaan grote verschillen. In de eerste subwijk wonen relatief veel kinderen en jongeren tot 17 jaar, terwijl in de tweede subwijk juist relatief veel 55-plussers wonen. Van de wijkbewoners met een migratieachtergrond (44,1%) hebben de meeste een Marokkaanse achtergrond (14,5%). Zij wonen vooral in Nieuw Hoograven. Waar in Oud Hoograven het percentage koopwoningen boven het Utrechts gemiddelde ligt, wordt Nieuw Hoograven juist gekenmerkt door een relatief groot aandeel sociale huurwoningen, al is er sinds 2010 wel een ontwikkeling naar minder huur- en meer koopwoningen zichtbaar. In de hele wijk is de tevredenheid de laatste jaren toegenomen en inwoners beoordelen de wijk met een 7,1, een rapportcijfer dat gelijk is aan het stedelijk gemiddelde. Uitgesplitst naar subwijk, scoort Oud Hoograven met een 7,5 hoger dan het stedelijk gemiddelde en ook hoger dan Nieuw Hoograven, waar de bewoners met een 6,3 minder positief zijn over hun wijk dan gemiddeld in de stad Utrecht. Het percentage bewoners van Nieuw Hoograven met een negatieve toekomstverwachting van hun wijk is de afgelopen jaren sterk afgenomen en de meerderheid geeft aan dat ze in de wijk wil blijven wonen.

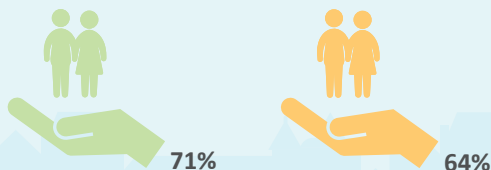
aantal inwoners 15.549

Opgroeien en opvoeden in Hoograven

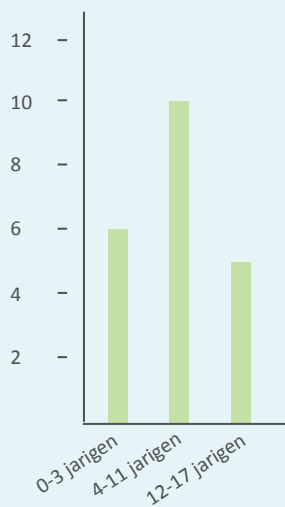
Ook als het gaat om het gezond en veilig opgroeien, zijn er verschillen tussen de subwijken Nieuw en Oud Hoograven. Bijna alle jeugdigen en volwassenen in Hoograven zijn positief over hun gezondheid. Met de gezondheid van de bewoners van Nieuw Hoograven gaat het relatief gezien minder goed, wat bijvoorbeeld blijkt uit het hogere percentage kinderen met overgewicht (25% bij 10- en 11-jarigen tegenover respectievelijk 11% in Oud Hoograven en 15% stedelijk). Wat verder opvalt, is dat de ervaren jongerenoverlast en de veiligheidsbeleving relatief ongunstig scoren in Nieuw Hoograven.

Bijna driekwart (71%) van de ouders in Oud en Nieuw Hoograven geeft aan dat ze steun en advies vragen bij het opvoeden. Dit percentage ligt hoger dan gemiddeld in de stad Utrecht (64%). Uit onderzoek blijkt verder dat jongeren uit Hoograven positief zijn over de band met hun ouders: 87% van de 13-16-jarigen geeft aan een goede relatie te hebben met hun ouders. Dit percentage is ongeveer gelijk aan het stedelijk gemiddelde (88%). Daarnaast geeft 11% van de ouders aan te helpen met activiteiten op school. Stedelijk is dat 12%. Het percentage echtscheidingen is met 6% gelijk aan het stedelijk gemiddelde.

VRAAG OM STEUN BIJ OPVOEDEN

PERCENTAGE JEUGD 2017

ACTIEF OP SCHOOL

11%

12%

ACTIEF IN BUURT

30%

28%

ECHTSCHIEDINGEN

6%

6%

GOEDE BAND OUDERS

87%

88%

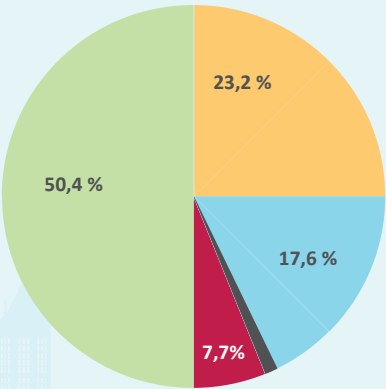
Hoograven

Utrecht

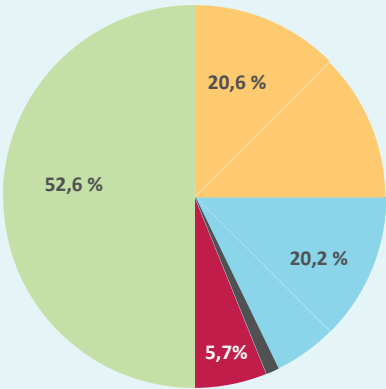
Blik op de wijk | Kanaleneiland

SOORT HUISHOUDENS

Kanaleneiland

Utrecht

Paar met
kinderen

Paar zonder
kinderen

Alleenstaand

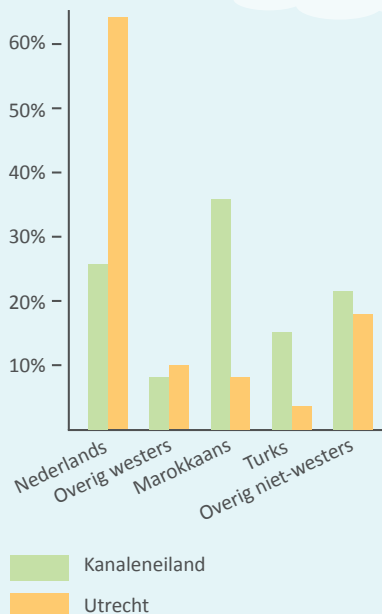

Eenoudergezin

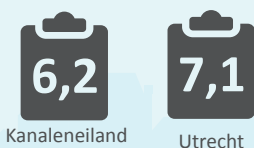

Overige

MIGRATIEACHTERGROND

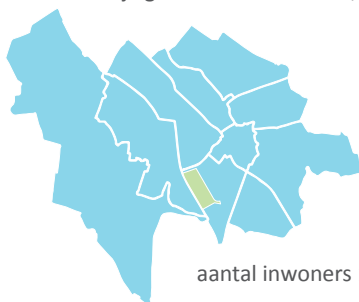
RAPPORTCIJFER BUURT

Kanaleneiland in beeld

Kanaleneiland is, net als Dichterswijk/Rivierenwijk en Transwijk, een subwijk van de wijk Zuidwest. Kanaleneiland is gebouwd in de jaren zestig als onderdeel van de toenmalige uitbreiding van de stad Utrecht. Kenmerkend voor het uiterlijk van de wijk zijn de portiekflats en rechte straten. Bij de bouw werd de wijk ruim opgezet met veel groen- en sportvoorzieningen. Door de instroom van nieuwe bewoners in de jaren zeventig en tachtig, heeft een deel van deze voorzieningen plaatsgemaakt voor woningen. Desondanks geeft de meerderheid van de bewoners (60%) aan tevreden te zijn over de groenvoorzieningen in de wijk. De laatste jaren is er veel aandacht voor het verder verbeteren van de leefbaarheid in de wijk. Grote delen van de wijk worden gerenoveerd, waarbij er bijvoorbeeld nieuwe speelvoorzieningen aangelegd worden.

Kanaleneiland telde in 2017 15.978 inwoners. Relatief veel bewoners hebben een migratieachtergrond: 74% van wie ruim 35% met een Marokkaanse achtergrond. Stedelijk liggen deze percentages respectievelijk op 34,6% en 8,8%. Het aantal huishoudens met kinderen ligt wat hoger dan het stedelijk gemiddelde. Het besteedbaar inkomen per huishouden ligt gemiddeld juist lager. Bewoners van Kanaleneiland geven hun wijk gemiddeld een rapportcijfer van 6,2. Dit is lager dan het stedelijk gemiddelde; inwoners van Utrecht beoordelen hun wijk gemiddeld met een 7,1.

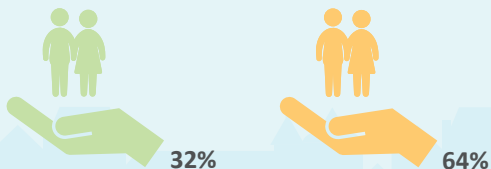
aantal inwoners 15.978

Opgroeien en opvoeden in Kanaleneiland

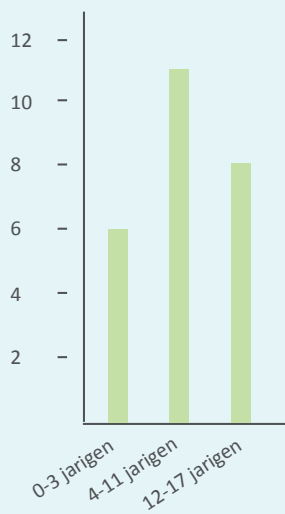
Bijna alle jeugdigen en volwassenen in Zuidwest ervaren hun gezondheid als goed en jongeren zijn positief over de relatie met hun ouders. De percentages komen overeen met het stedelijk gemiddelde. Op een aantal gebieden doen de jeugdigen in Zuidwest het beter dan gemiddeld in de stad Utrecht. Zo hebben ze minder vaak sociaalemotionele problemen en hebben ze minder vaak geëxperimenteerd met alcohol. Op andere gebieden lijkt het met de jeugdigen in Zuidwest juist minder goed te gaan dan gemiddeld. Zo bewegen ze minder en zijn ze minder vaak lid van een sportvereniging. Het percentage kinderen en jongeren met overgewicht ligt in Zuidwest hoger dan het Utrechts gemiddelde. In Kanaleneiland kampt 31% van de 10- en 11-jarigen met overgewicht, terwijl dit stedelijk 15% is. Een positieve ontwikkeling is dat er een lichte daling te zien is in het percentage jeugdigen met overgewicht.

Van de ouders in Kanaleneiland geeft 10% aan dat ze helpen bij activiteiten op school. Dat is ongeveer gelijk aan het stedelijk gemiddeld (12%). Wat opvalt, is dat ouders in Kanaleneiland minder vaak (32%) dan gemiddeld (64%) om opvoedsteun of -advies vragen. Het percentage echtscheidingen is met 6% gelijk aan het stedelijk gemiddelde.

VRAAG OM STEUN BIJ OPVOEDEN

PERCENTAGE JEUGD 2017

ACTIEF OP SCHOOL

10%

12%

ACTIEF IN BUURT

29%

28%

ECHTSCEIDINGEN

6%

6%

SPORTEN (WEKELIJKS)

43%

59%

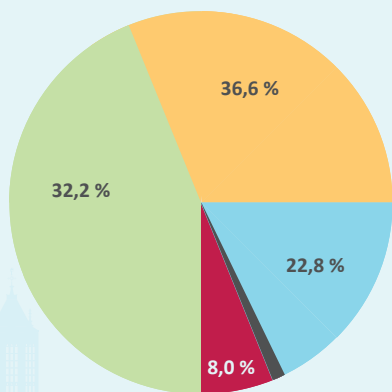
Kanaleneiland

Utrecht

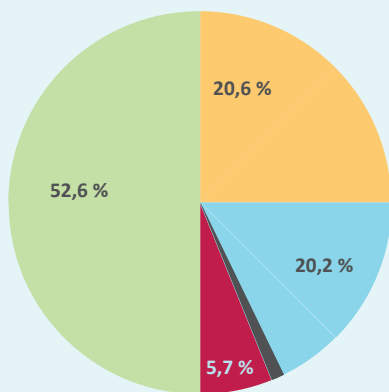
Blik op de wijk | Leidsche Rijn

SOORT HUISHOUDENS

Leidsche rijn

Utrecht

Paar met
kinderen

Paar zonder
kinderen

Alleenstaand

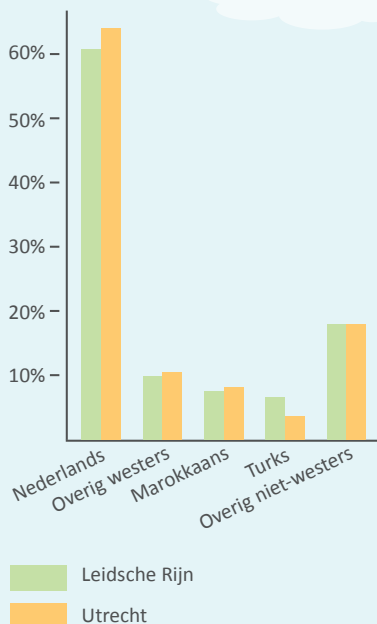

Eenoudergezin

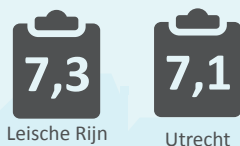

Overige

MIGRATIEACHTERGROND

RAPPORTCIJFER BUURT

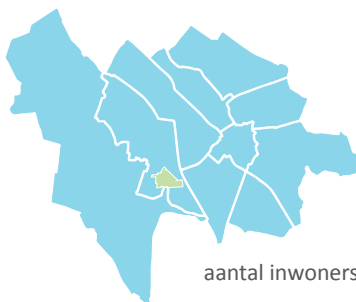

Leidsche Rijn in beeld

Leidsche Rijn bestaat uit vijf verschillende sub-wijken: Ter Wijde, Het Zand, Leidsche Rijn Centrum, Leidsche Rijn Zuid en Parkwijk/Langerak. De wijk telde op 1 januari 2017 34.267 bewoners. De Wijk-academie is actief in Parkwijk/Langerak. Deze sub-wijk had in 2017 11.957 inwoners. Het percentage inwoners met een migratieachtergrond (bijna 40%) ligt iets hoger dan het stedelijk gemiddelde (bijna 35%). Vooral het percentage Turkse Nederlanders ligt in Parkwijk/Langerak hoger (7,1%) dan gemiddeld in Utrecht (4,0%).

Parkwijk/Langerak is – net als de andere delen van Leidsche Rijn – een jonge wijk. In 1998 kwamen hier de eerste mensen wonen. De wijk is ruim opgezet en wordt gekenmerkt door veel groen. Parkwijk ontleent zijn naam ook aan de parken die in en om de wijk liggen.

In Parkwijk/Langerak zijn relatief veel huishoudens met inwonende kinderen. Het gemiddeld besteedbaar inkomen per huishouden ligt hoger dan het stedelijk gemiddelde. Bewoners geven de wijk gemiddeld een rapportcijfer van 7,3, net iets hoger dan het stedelijk gemiddelde (7,1).

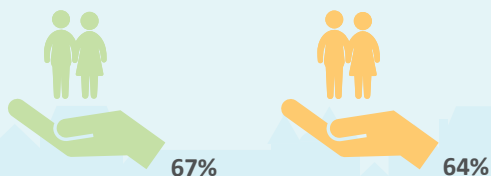
aantal inwoners 11.957

Opgroeien en opvoeden in Leidsche Rijn

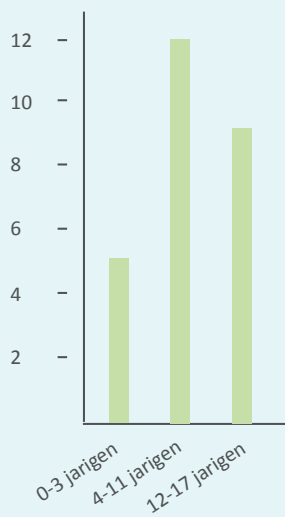
Parkwijk/Langerak is, net als de andere delen van Leidsche Rijn, een wijk met veel gezinnen. In heel Leidsche Rijn zijn zowel de jeugdigen als hun ouders relatief gezond. Minder jongeren hebben weleens gerookt of geëxperimenteerd met alcohol en ook het percentage jeugdigen met overgewicht ligt lager dan het Utrechts gemiddelde. Kinderen in Leidsche Rijn zijn gemiddeld vaker lid van een sportvereniging. Jongeren zijn echter minder vaak lichamelijk actief en kijken relatief vaak meer dan twee uur per dag naar een beeldscherm.

Ruim een vijfde van de ouders in Leidsche Rijn (21%) geeft aan te helpen met activiteiten op school. Stedelijk ligt dit percentage lager, namelijk op 12%. Ouders vragen iets vaker (67%) dan gemiddeld (64%) om steun of advies bij de opvoeding. Hoewel volwassenen in Leidsche Rijn minder psychische problemen rapporteren dan een aantal jaar geleden, zien professionals veel gezinnen die een druk leven leiden en daardoor stress ervaren. Het percentage echtscheidingen is in Leidsche Rijn ongeveer gelijk aan het stedelijk gemiddelde, respectievelijk 7,0% en 6,0% (in deze percentages zijn scheidingen van samenwonende stellen niet meegerekend).

VRAAG OM STEUN BIJ OPVOEDEN

PERCENTAGE JEUGD 2017

ACTIEF OP SCHOOL

21%

12%

ACTIEF IN BUURT

29%

28%

ECHTSCHIEDINGEN

7%

6%

LID VAN SPORTVERENIGING

64%

59%

Leidsche Rijn

Utrecht

Tot slot

Op de website www.wijkacademieopvoeden.nl is informatie te vinden over het programma *Wijkacademies Opvoeden en meer* en over de verschillende lokale Wijkacademies.

Meer over de Academische Werkplaatsen Transformatie Jeugd is te vinden op www.werkplaatsenjeugd.nl

De AWTJ Utrecht heeft ook haar eigen website met informatie over de verschillende projecten www.awtjutrecht.nl

Wil je meer weten of heb je vragen over *Gewoon opvoeden versterken* of de Wijkacademies Utrecht, neem dan contact op met Marije Kesselring (onderzoeker/projectleider): marije.kesselring@hu.nl

Referenties

Boumans, J. (2012). *Naar het hart van empowerment. Een onderzoek naar de grondslagen van empowerment van kwetsbare groepen*. Verkregen van www.movisie.nl

Coleman, J.S. (1988). Social capital in the creation of human capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95-120.

Friele, R.D., Bruning, M.R., Bastiaanssen, I.L.W., Boer, R. de, Bucx, A.J.E.H., Groot, J.F. de ... Hageraats, R. (2018). *Eerste evaluatie Jeugdwet. Na de transitie nu de transformatie*. Den Haag: ZonMw.

Hoek, M. (z.j.). *Het vertellen van verhalen als methode*. Document is online beschikbaar voor cursisten van de cursus *Ontwikkel een Wijkacademie* op een besloten pagina van www.wijkacademieopvoeden.nl

Jonker, M. (2015). *Programmatheorie De Wijkacademie Opvoeden*. Verkregen van www.stichtingbmp.nl

Kesselring, M. (2016). *Partners in parenting. A study on shared responsibilities between parents and nonparental adults* (proefschrift). Enschede: Ipskamp Printing.

Moerbeek, S. (2017). *Opvoeden is een gesprek. Ontwikkelen van netwerken van ouders en jongeren rond het thema opvoeden. Cursusboek voor professionals*. Amsterdam: Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie.

Stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie (2018). *Wijkacademies Opvoeden. Zesde voortgangsbericht maart 2017-januari 2018*. Verkregen van www.wijkacademieopvoeden.nl

Vermeulen, A., Rijnkels, H., Riemens, M. & Schutte, S. (z.j.). *Aansluiten bij de kracht van mensen. Utrecht vernieuwt de sociale zorg*. Verkregen van www.utrecht.nl

De Winter, M. (2008). Het moderne van kindermishandeling. In W. Koops, B. Levering & M. De Winter (Eds.), *Opvoeding als spiegel van de beschaving. Een moderne antropologie van de opvoeding* (pp. 150-165). Amsterdam: SWP.

Winter, M. de (2017). De communicerende vaten van Jeugdzorg en samenleving. In S.A.M. Wijsbroek & M. de Winter, *Zorg voor jeugd is veelgevraagd. Over de rol van de jeugdprofessionals in een veranderend (ont) zorglandschap* (pp. 9-26). Openbare les op 17 december 2017. Utrecht: Hogeschool Utrecht, Kenniscentrum Sociale Innovatie, Lectoraat Jeugd.

Colofon

Wijkacademies in beeld

Impressie van de Utrechtse Wijkacademies binnen het project

Gewoon opvoeden versterken

© maart 2019,

Hogeschool Utrecht, Kenniscentrum Sociale Innovatie, Lectoraat Jeugd

Tekst en redactie

Marije Kesselring

Drukwerk

Ipskamp Printing

Vormgeving

Vincent van der Maaden

David van Dam

Contact

marije.kesselring@hu.nl

Samenwerkingspartners

Wijkacademies Utrecht

Universiteit Utrecht

